

MAGGIE NELSON

ARGONAUTII

Libris .RO

ARGONAUȚII

MAGGIE NELSON

Traducere de Elena Marcu

BLACK BUTTON BOOKS

Octombrie, 2007. Vânturile Santa Ana franjurează scoarța arborilor de eucalipt în lungi fâșii albe. În ciuda vijeliei, iau prânzul afară împreună cu o prietenă; îmi sugerează să-mi tatuez cuvântul INABORDABILĂ pe monturile pumnului, ca un memento pentru postura în care mă aflu. În schimb, cuvintele Te iubesc mi se rostogolesc din gură, ca într-o incantație, atunci când mă fuți pentru prima oară în cur, cu fața înghesuită în podeaua de ciment a studioului tău rece și fermecător de burlac. Aveai Molloy pe noptieră și un batalion de puli străjuind o poliță ascunsă și nefolosită de la duș. Se poate mai bine? Care-ți sunt plăcerile? m-ai întrebat și-ai rămas lângă mine așteptând un răspuns.

Înainte să te cunosc, am petrecut o viață devotată ideii lui Wittgenstein că inexprimabilul e încapsulat — inexprimabil! — în ceea ce exprimăm. Această idee primește mai puțin credit decât mai reverențioasa orișicând nu putem vorbi, trebuie să rămânem tăcuți, dar este, cred eu, cea mai profundă. Paradoxul ei este literalmente motivul pentru care scriu sau pentru care mă simt în stare să continuu să scriu.

Pentru că nu alimentează, nu inflamează nicio anxietate pe care-am putea-o simți în legătură cu incapacitatea de a exprima în cuvinte ceea ce ne scapă. Nu pedepsește ceea ce se poate spune despre ceva ce, prin definiție, nu poate exista. Nici nu dramatizează pe un ton afectat: Iată ce aș spune, dacă cuvintele ar fi suficient de bune. Cuvintele sunt suficient de bune. E inutil să învinuiești o plasă că are găuri, subliniază enciclopedia mea poetică.

În felul acesta îți poți păstra biserica goală, cu toată mizeria curățată de pe podea și cu vitraliile spectaculoase strălucind printre grinzi, le poți avea pe ambele. Pentru că nimic din ceea ce ai putea spune n-ar putea distruge spațiul dumnezeirii.

Am mai explicat asta. Dar acum încerc să spun altceva. Curând aveam să aflu că ți-ai petrecut viața cu același devotament față de ideea că vorbele nu sunt suficient de bune. Nu doar că nu sunt suficient de bune, ci că sunt un coroziv pentru tot ce e bun, pentru tot ce e autentic, pentru tot ce e fluid. Ne-am contrazis de mii de ori pe tema asta, mereu cu ferveare, niciodată cu ranchiună. Odată ce numim un lucru, ai spus, nu îl mai putem vedea niciodată la fel. Tot ce este de nenumit se risipește, se pierde, moare. Ai denumit asta funcția șablon a minții noastre. Ai spus că nu ai învățat asta printr-o excomunicare a limbajului, ci printr-o imersiune în acesta, pe ecran, în conversație, pe scenă, pe foaie. Eu mi-am susținut argumentarea mergând pe ideea lui Thomas Jefferson și a bisericilor: pro congestie, pro mobilitate caleidoscopică, pro exces. Cuvintele fac mult mai mult decât să numească, am insistat. Ți-am citit începutul din *Cercetări filozofice* cu voce tare. O frântură, am strigat, o frântură!

O vreme, am crezut că am câștigat. Ai recunoscut că ar putea exista o ființă omenească OK, un animal uman OK, chiar dacă acel animal folosește un limbaj, chiar dacă acel limbaj îi definește cumva umanitatea — chiar dacă acea umanitate înseamnă să distrugi și să incendiezi valoroasa, haotica noastră planetă, cu viitorul ei, cu viitorul nostru cu tot.

Dar și eu m-am schimbat. M-am uitat cu alți ochi la lucruri de nenumit sau cel puțin la lucruri în esență luminoase, fluide. Am re-recunoscut tristețea extincției noastre finale și nedreptatea extincției pe care le-o impunem celorlalți. N-am mai repetat cu înfumurare *Orice poate fi gândit, poate fi gândit cu claritate* și m-am întrebat din nou dacă orice poate fi gândit.

Și tu, orice ai fi argumentat, n-ai avut niciodată o problemă cu dramatizarea. De fapt, erai mereu cu un

Wittgenstein

pas înaintea mea, cuvintele îți răsunau metalic în urmă.
Cum te-aș fi putut prinde? (Vreau să spun, cum ai fi putut să mă vrei?)

La o zi sau două după declarația mea de dragoste, acum sufocată de vulnerabilitate, ți-am trimis pasajul din Roland Barthes văzut de Roland Barthes, în care Barthes descrie cum subiectul care rostește „Te iubesc” este ca „Argonautul care își repară nava pe parcursul călătoriei fără să îi schimbe numele.” „La fel cum părți ale navei pot fi înlocuite de-a lungul vremii, dar nava se numește tot Argo, ori de câte ori îndrăgostitul rostește „Te iubesc” înțelesul acestor cuvinte trebuie reînnoit cu fiecare rostire, pentru că „misiunea iubirii și a limbajului este aceea de a încărca aceeași afirmație cu inflexiuni mereu noi.”

Mi s-a părut că pasajul era unul romantic. Tu l-ai citit ca pe o posibilă retragere. Retrospectiv, cred că spunea câte puțin din amândouă.

Mi-ai străpuns solitudinea, ți-am spus. Fusesse o solitudine folositoare, așa construită, cum era, în jurul sobrietății recente, al plimbărilor lungi către și de la Y pe străduțele lăturalnice presărate cu bougainvillea ale Hollywood-ului, al orelor petrecute la volan pe Mulholland Drive pentru a ucide nopțile interminabile și, desigur, al acceselor maniacale de scris, învățând să m-adresez nimănui. Dar sosise vremea străpungerii. Simt că îți pot da totul fără să mă pierd, ți-am șoptit în patul tău din subsol. Dacă îți tratezi solitudinea cum trebuie, acesta este premiul.

Câteva luni mai târziu, am petrecut Crăciunul împreună într-un hotel din centrul orașului San Francisco. Făcusem rezervarea online sperând că rezervarea camerei și a timpului nostru în cameră te va face să mă iubești mereu. S-a dovedit a fi unul dintre acele hoteluri care făceau rezervări ieftine pentru că treceau printr-o renovare

grosolană și pentru că se afla chiar în mijlocul obositului cartier Tenderloin. Nicio problemă, aveam altele de făcut. Soarele trecea prin draperiile venețiene mizerabile abia camuflând muncitorii care lucrau afară cât noi ne vedeam de treabă. Doar să nu mă omori, ți-am zis când îți dădeai jos cureaua de piele zâmbind.

După Barthes, am încercat din nou, de data asta cu un fragment dintr-un poem al lui Michael Ondaatje:

Sărutându-ți stomacul

Sărutând barca din pielea ta

plină de cicatrici. Istoria

Este cu ce călătorești

Și iei cu tine

Fiecărui dintre noi i-a fost sărutat stomacul

De către cineva străin celuiilalt

Cât despre mine

Binecuvântează pe oricine

Te-a sărutat acolo

Nu ți-am trimis fragmentul pentru că ajunseseam în vreun fel la seninătatea lui. L-am trimis aspirând către ziua în care aș fi putut-o atinge, ziua în care gelozia mea s-ar putea retrage și aș fi capabilă să privesc numele și imaginile altora marcate cu tuș pe pielea ta fără disjuncție sau dezgust. (La început i-am făcut o vizită romantică doctorului Tattoff pe Wilshire Boulevard, cu sufletul la gură în fața perspectivei de a șterge cu buretele trecutul. Am plecat cu ochii în pământ din cauza prețurilor, cu greutatea improbabilității eradicării complete a tușului de pe pielea ta.)

Resă te caute pe Google în numele meu. Vrea să vadă dacă internetul dezvăluie un pronume preferat pentru tine, pentru că, în ciuda sau datorită faptului că petrecem fiecare clipă liberă împreună în pat și deja vorbim să ne mutăm împreună, nu îndrăznesc să întreb. În schimb, am devenit expertă în evitarea pronumelui. Cheia e să-ți antrenezi urechea să nu reacționeze la auzul numelui unei persoane iar și iar. Trebuie să înveți să te adăpostești în cul-de-sac-urile gramaticale, să te relaxezi într-o orgie a specificității. Trebuie să înveți să tolerezi o instanță dincolo de Doi, chiar în momentul în care încearcă să reprezinte un parteneriat, fie și unul nupțial. Parteneriatul nupțial e opusul unui cuplu. Încetăm să mai fim mecanisme binare: întrebare-răspuns, masculin-feminin, om-animal etc. Acest lucru ar putea fi ceea ce este de fapt o conversație: pur și simplu conturul devenirii.

Oricât ai perfecționa o asemenea conversație, până azi îmi este aproape imposibil să fac o rezervare pentru bilete de avion sau să negociez cu departamentul de Resurse Umane în numele nostru fără bâlbâieli rușinate, mi-e mai degrabă rușine pentru (sau sunt pur și simplu enervată de) persoana care insistă în presupuneri eronate și trebuie să fie corectată, dar care nu poate fi corectată pentru că, de fapt, cuvintele nu sunt suficient de bune.

Cum să nu fie cuvintele suficient de bune?

Îndrăgostită, pe podeaua biroului prietenei mele, îmi mijesc ochii la ea cât derulează pe ecran asaltul de informații pe care nu vreau să le văd. Vreau acel tu pe care nimeni altcineva nu îl poate vedea, acel tu, atât de aproape de mine, încât persoana a III-a își pierde utilitatea. „Uite, un citat din John Waters spune E foarte frumoasă. Deci poate ar trebui să folosești ea. Adică, e John Waters.” Asta era acum ani de zile, îmi ridic ochii din podea. E posibil ca lucrurile să se fi schimbat.

Când lucrați la filmul despre cuplul feminin macho, *By Hook or By Crook*, tu și coscenaristul tău, Silas, ați hotărât ca personajele să se adreseze folosind „el” și „lui”, dar pentru restul lumii, lumea cu supermarketuri și figuri autoritare, vor fi „ea” și „ei”. Ideea nu era că, dacă lumea ar fi instruită cum trebuie în privința pronumelelor preferate de personaje, totul ar fi clar ca bună ziua. Pentru că dacă cei din afară ar numi personajele „el”, ar fi un altfel de el. Cuvintele se schimbă în funcție de cine le rostește; nu există leac. Răspunsul nu este doar să introduci cuvinte noi în vorbire (*boi*¹, *cis-gendered*², *andro-fag* etc.) și apoi să încerci să explici ce înseamnă (deși, desigur, există forță și pragmatism în asta). Trebuie să fii atent și la multitudinea de posibile moduri de folosire, posibile contexte, la aripile cu care fiecare dintre aceste cuvinte ar putea zbura. Ca atunci când șoptești: *Ești doar o gaură, care mă lasă să o umplu*. Ca atunci când spun soț.

La scurt timp după ce ne-am cuplat, am mers la o petrecere unde o femeie (presupusă *straight*, sau cel puțin căsătorită *straight*) care îl cunoștea pe Harry de ceva vreme s-a întors către mine și mi-a spus: „Deci ai mai fost cu alte femei înainte de Harry?” Am fost luată prin surprindere. Încrezătoare, a continuat: „Tipele *straight* au fost mereu atrase de Harry.” Harry era femeie? Eu eram o tipă *straight*? Ce aveau în comun relațiile mele trecute cu „alte femei” cu aceasta? De ce trebuia să mă gândesc

1 Termen folosit în comunitatea LGBT pentru a face referire la identitatea sexuală și/ sau de gen. În comunitatea lesbiană, *boi* reprezintă o persoană trans/androgină/masculină, biologic de sex feminin, dar care se manifestă într-un mod copilăros, băiețos; de asemenea este identificat adesea cu *genderqueer*. (n.t.)

2 Persoană a cărei identitate de gen corespunde cu sexul său biologic. (n.t.)

la „alte tipe straight” atrase de Harry? Puterea lui sexuală, pe care deja o simțisem ca fiind imensă, era un fel de vrajă de sub care aș putea ieși abandonată, cât el trece mai departe pentru a seduce alte femei? De ce această femeie pe care abia o cunoșteam îmi vorbea în felul acesta? Când se întoarce Harry de la baie?

Există oameni contrariați de povestea — apocrifă? nu pot găsi o sursă — că Gertrude Stein, mai degrabă decât să se identifice ca lesbiană, prefera să spună că „pur și simplu o iubea pe Alice”. Înțeleg de ce este înnebunitor politic, dar, de asemenea, am crezut mereu că este romantic — romantismul de a lăsa o experiență individuală a dorinței să aibă întâietate în fața celei definitive. Povestea îmi amintește de felul în care istoricul de artă T.J. Clark își apăra interesul pentru pictorul din secolul al XVIII-lea Nicolas Poussin în fața interlocutorilor imaginari: „Să numești interesul pentru Poussin nostalgic sau elitist este ca și cum ai numi interesul pentru, să spunem, persoana la care ții cel mai tare «hetero- (sau homo-) sexist», sau «exclusiv», sau «posesiv». Într-adevăr, ar putea fi corect: aceștia ar putea fi în mare parametrii și este regretabil, dar interesul în sine poate fi totuși mai complet și mai uman — poate cuprinde o posibilitate umană și o compasiune mai profunde — decât interesele necontaminate de un astfel de afect sau de o astfel de compulsie.” Aici, ca și în multe alte cazuri, contaminarea produce profunzime, mai degrabă decât să descalifice.

În realitate, toată lumea știe că Stein a avut relații cu femei înainte de Alice. Și Alice știa. De altfel, Alice a fost atât de geloasă când a aflat că romanul timpuriu al lui Stein, *Q. E. D.*, spune povestea codată a unui triumghi amoros dintre Stein și o anume May Bookstaver, încât Alice — care era și editoarea și dactilografa lui Stein — a

găsit tot felul de modalități de a omite fiecare apariție a cuvintelor „May” (luna mai) sau „may” (verbul a putea) atunci când a transcris *Stanzas in Meditation*, de aici colaborarea neintenționată.

În februarie, conduceam prin tot orașul, vizionând apartament după apartament, încercând să găsesc unul suficient de mare pentru noi și pentru fiul tău pe care nu îl cunoscusem încă. În cele din urmă am găsit o casă pe un deal, cu podele strălucitoare din lemn întunecat și cu vedere către munte și o chirie mult prea mare. În ziua în care am primit cheile, ca într-un vertij, ne-am întins pe o pătură subțire de pe podeaua de lemn a ceea ce urma să fie primul nostru dormitor.

Acea priveliște. Poate că era o grămadă de piatră dură cu un iaz inert în vârf, dar, timp de doi ani, a fost muntele nostru.

Și apoi, pur și simplu, îi împătuream hainele fiului tău. Abia împlinise trei ani. Ce șosete mici! Ce lenjerie mică! Mă minunam privindu-le, îi făceam cacao cu lapte cald în fiecare dimineață cu câtă pudră de cacao ar fi încăput pe vârful unei unghii, mă jucam *Fallen Soldier* cu el ore în sir. În *Fallen Soldier* se prăbușea complet echipat: pălărie cu lanț din paiete, sabie, teaca, un membru rănit în luptă, legat cu o eșarfă. Eu eram buna *Vrăjitoare Albastră* care trebuia să presare pulbere vindecătoare pe deasupra lui pentru a-l readuce la viață. Aveam o soră geamănă malefică; geamăna malefică îl doborâse cu pulberea ei albastră otrăvitoare. Dar acum eram acolo să îl vindec. Stătea întins, nemișcat, cu ochii închiși, cu cel mai firav zâmbet pe față, cât eu îmi recitam monologul: Dar de unde a apărut acest soldat? Cum a ajuns atât de departe de casă? Oare este grav rănit? Oare va fi blând sau aprig

Ratunci când se va trezi? Va ști că sunt bună, sau mă va confunda cu sora mea malefică? Ce aş putea spune pentru a-l readuce la viață?

Pe parcursul toamnei, panouri galbene cu *Da Proposition 8*³ răsăriseră peste tot și, mai ales, înfipte opulent într-un munte, altfel golaș și frumos, pe lângă care treceam în fiecare zi în drum spre muncă. Panoul înfățișa patru omuleți schematici cu mâinile ridicate spre cer, cu o bucurie paroxistică — bănuiesc, bucuria heteronormativității, indicată aici de faptul că unul dintre omuleții schematici poartă o fustă-triunghi. (*Ce semnifică oricum acest triunghi? Vaginul meu?*) PROTEJAȚI COPIII DIN CALIFORNIA! scandau omuleții schematici.

Eileen Myles

De fiecare dată când treceam pe lângă panoul înfipt în muntele nevinovat, mă gândeam la *Self-Portrait/Cutting* al lui Catherine Opie, din 1993, în care Opie și-a fotografiat spatele pe care a scrijelit o casă și două figuri schematice feminine care se țin de mână (două fuste-triunghi!) alături de un soare, un nor și două păsări. A făcut fotografia cât desenul încă sângera. „Opie, care se despărțise de curând de partenera ei, își dorea să construiască o familie și imaginea radiază toate contradicțiile dure-roase ale acelei dorințe”, explică *Art in America*.

Nu înțeleg, i-am spus lui Harry. Cine-și dorește o variantă a posterului pentru Prop 8 cu două fuste-triunghiulare?

3 Proposition 8, denumită și Prop 8, a fost o propunere de amendament constituțional în California introdusă în noiembrie 2008 împotriva căsătoriei între persoanele de același sex. Propunerea a trecut în 2008 cu 7.001.084 de voturi pentru și 6.401.482 de voturi împotriva. Prop 8 a fost declarată neconstituțională în 2010, însă decizia judecătorească a intrat în vigoare abia în iunie 2013. (n.t.)